

Банківський кредит також дозволяє набути позичальнику доброї репутації – отримати своєрідний “сертифікат якості”, що в подальшому може бути використано для забезпечення доступу до альтернативних і менш обмежених форм фінансування, в тому числі через вихід на нові (міжнародні) ринки та проведення IPO.

З іншого боку, своєрідна банківська монополізація кредитного ринку України створює передумови і для прояву ряду негативних моментів.

По-перше, банки стають одноосібними власниками найбільш повної фінансової та управлінської інформації про своїх клієнтів-позичальників, і це дозволяє їм маніпулювати умовами подальших взаємовідносин. При цьому банк – “старий” кредитор може навіть завищувати рівень відсоткових ставок чи ускладнювати інші умови кредиту, оскільки банк – “новий” кредитор, не володіючи необхідним обсягом інформації вимушений буде витрати багато сил (засобів) та часу для оцінки компанії, а потім вимагати за це фінансову компенсацію.

По-друге, заміна банку-кредитора може стати негативним сигналом на ринку про фірму-позичальника. Інші банки до певного часу не зможуть точно визначити, які причини такої заміни – власне рішення суб’єкта господарювання чи відмова самого банку і на яких підставах.

По-третє, безпосередньо на діяльність та витрати компанії впливає ринкова позиція банку. Так, монопольний стан може призвести до перекручування управлінських стимулів, тому що маржинальні грошові потоки від нових проектів компанія вимушена ділити з банком, що в підсумку призводить до зниження активності та інвестиційної віддачі. Водночас паралельна співпраця з декількома банками може призвести до високих накладних витрат через, наприклад, додаткові транзакційні витрати, дублювання організаційних і управлінських зусиль та проблеми “утриманства”.

С. Д. Богма, аспірант

ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

УГОДИ ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ: ПРОЦЕДУРА ЗДІЙСНЕННЯ ТА ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В сучасних умовах розвитку і функціонування банківської системи України консолідаційні процеси в ній посідають одне з найважливіших місць, оскільки виступають дієвим інструментом реорганізації та перебудови банківської системи, створюючи при цьому передумови для формування здорової конкуренції в банківському секторі і діяльності надійних і фінансово стійких банківських установ.

Основними формами консолідації у світі та в Україні на сьогодні виступають угоди злиття та поглинання (Mergers & Acquisitions – M&A) банків. Хоча угоди M&A і є найефективнішим способом об'єднання капіталів банків, виникає ряд проблем у процесі здійснення самої угоди, що надає актуальності дослідженню даної тематики.

Укладення угоди M&A між банками в Україні – це процес доволі складний та тривалий. Він поділяється на декілька етапів – від отримання згоди на здійснення об'єднання з боку її учасників до самої процедури об'єднання, що передбачає вже безпосереднє вирішення кадрових, юридичних, технічних та інших питань. Тобто в процесі здійснення угоди основні труднощі можуть виникати в самій процедурі її здійснення та правовому оформленні.

Тривалість процедури залежить від юридичної структури майбутнього об'єднання. Якщо здійснювати об'єднання юридичних осіб, а не приєднання однієї юридичної особи до іншої, то процес може затягнутися на період більше року, оскільки необхідним є вирішення додаткових юридичних питань.

Ефективність та тривалість здійснення угоди між учасниками залежить від правильно організованого керівництва процедурою злиття або поглинання. Для досягнення позитивних результатів доцільним є залучення спостережних рад банків та створення керівного комітету, що буде складатися з членів правління обох банків. Водночас необхідним є долучення до керівництва процедурою об'єднання проектного офісу, який складав би план робіт з об'єднання, здійснював координацію і контролював результати. Проектний офіс має складатися зі спеціалістів консалтингових і аудиторських компаній, незалежних консультантів та ключових працівників банку.

Поряд з організаційними проблемами можуть виникати технічні складнощі і труднощі щодо оцінки персоналу та збереження його якісного складу.

Правова сторона угоди M&A в Україні відіграє важливу роль, оскільки порушення юридичних форм в процесі об'єднання банків створює загрози для ліквідації угоди між учасниками в майбутньому. Спільні ситуації, що можуть виникати між банками, стосуються питань власності, частки кожного з акціонерів, а також фактичної вартості активів, у випадку якщо після придбання можуть проявитися невраховані зобов'язання, які впливають на ціну.

Нормативно-правова база в Україні, що регулює та регламентує процеси M&A в банківському секторі країни, суттєво впливає на процедуру консолідації банків між собою. Так, після того, як в червні 2011 р. набрали чинності зміни до Закону України “Про банки і банківську діяльність”, процеси M&A в банківській системі дещо ускладнилися.

Зокрема більш жорсткими стали вимоги до отримання згоди НБУ на придбання або збільшення суттєвої частки (10 % і більше) в статутному капіталі українських банків і розширення обсягу інформації, яку повинен надавати покупець. Додаткові труднощі сьогодні можуть виникнути і в іноземних інвесторів, які для здійснення угоди повинні мати згоду між НБУ і центральним банком країни реєстрації нерезидента.

Таким чином, в Україні процедура злиття та поглинання в банківському секторі є досить складною та тривалою і вимагає врахування учасниками консолідації багатьох правових, організаційних, технічних та інших нюансів угоди.

А. С. Боженко, аспірант
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАГЛЯДУ ЗА ПЕРЕСТРАХОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ МЕРЕЖЕВОГО ПЛАНУВАННЯ

На сучасному етапі розвитку як національної, так і світової економіки актуальним стає питання створення та впровадження нових заходів щодо ефективного прийняття економічних рішень. Саме з огляду на це у сфері перестрахування, як однієї з найважливіших ланок страхового бізнесу, що забезпечує його фінансову безпеку, виникає передумова для проведення ефективного нагляду як фактора економічної безпеки. За відсутності необхідного нагляду страховий та перестраховий ринки не працюватимуть відповідним чином.

Однією з головних передумов здійснення нагляду за перестраховою діяльністю є захист страхувальників та їх інтересів, а метою, яка постає перед наглядовими та уповноваженими на це органами, є зниження ймовірності виникнення випадків неплатоспроможності перестраховиків. Вищенаведене є актуальним як під час нагляду за страховою діяльністю, так і для перестрахової діяльності. Водночас при прийнятті рішень щодо управління перестраховими та страховими компаніями не завжди можна знайти остаточне правильне рішення лише спираючись на власні знання. Тому виникає необхідність побудови математичних моделей і введення їх в дію для прийняття обґрунтованих рішень, застосовуючи мережеве планування.

Під час моделювання, як правило, передбачається, що стани системи страхового нагляду вже відомі, з обраними характеристиками, і суть полягає у побудові математичних співвідношень, за допомогою яких можна описати модель та здійснити її аналіз. Водночас, як показує практика, найбільші проблеми виникають під час вибору станів системи